

О.Г. ТАРАРІКУ – 80

11 липня виповнилося 80 років Олександрю Григоровичу Тараріку — відомому вченому в галузі агроєкології, ґрунтозахисного землеробства, ландшафтно-ї екології та охорони ґрунтів від ерозії, доктору сільськогосподарських наук, професору, академіку НААН, лауреату Державної премії України в галузі науки і техніки, заслуженому діячеві науки і техніки України.

Народився О.Г. Тараріко 11 липня 1936 р. у м. Новозибків Брянської обл. (РФ). Після закінчення факультету агрохімії та ґрунтознавства Української сільськогосподарської академії (1963) працював на Драбівській дослідній станції Українського науково-дослідного інституту землеробства (нині ННЦ «Інститут землеробства НААН») старшим науковим співробітником, завідувачем відділу, а з 1966 по 1970 рр. — заступником директора з наукової роботи.

Кандидатську дисертацію, присвячену впливу добрив на врожайність буряків цукрових, він захистив в Українській сільськогосподарській академії (1970) і був запрошений працювати в Український науково-дослідний інститут землеробства в лабораторію захисту ґрунтів від ерозії, якою керував професор Олександр Сергійович Скородумов. Спочатку Олександр Григорович працював старшим науковим співробітником (1970–1973), потім завідувачем лабораторії (1973–1993). За цей період було підготовлено докторську дисертацію «Ґрунтозахисне землеробство в Лісостепу України» і захищено (1987)

у Всесоюзному інституті цукрових буряків (нині Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН). О.Г. Тараріко — учасник ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (1986).

У 1990 р. йому було присвоєно звання професора і обрано членом-кореспондентом, а 1993 р. — дійсним членом (академіком) Національної академії аграрних наук України.

У різні періоди Олександр Григорович обіймав посади академіка-секретаря відділення землеробства та агроєкології Національної академії аграрних наук України, члена Президії НААН (1993–2000), з 2003 р. — завідувача відділення агроєкології Інституту агроєкології та біотехнології УААН, завідувача кафедри та проректора з наукової роботи Державної екологічної академії з підготовки і перепідготовки кадрів Мінприроди України (2004–2005), за сумісництвом — завідувача кафедри ґрунтознавства і охорони ґрунтів (2000–2003), професора в Національному аграрному університеті (2003–2006). З 2005 р.

його наукова діяльність була пов'язана з Інститутом агроєкології і природокористування НААН. Нині О.Г. Тараріко — головний науковий співробітник цього Інституту.

Найвагомішим внеском ученого в сільськогосподарську науку є розроблення разом із співробітниками, учнями та в співпраці з науковцями інших установ теоретичних і практичних засад принципово нової ґрунтозахисної контурно-меліоративної системи землеробства, що забезпечує охорону та підвищення родючості ґрунтів, оптимізацію структури сільськогосподарських ландшафтів, стабілізацію продуктивності агроєкологічних систем за невисоких виробничих витрат. У кінці 80-х років минулого століття ця система завдяки ґрунтоохоронній та агроекономічній ефективності, відтворенню родючості ґрунтів та підвищенню продуктивності аграрних виробничих систем набула широкого визнання в Україні і за її межами. Цю систему впроваджено майже в усіх областях України і багатьох країнах світу. У 1991 р. значущість цієї розробки було відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки. Її покладено в основу Концепції і Національної програми охорони ґрунтів та розвитку землеробства України на період до 2005 р., науковим керівником якої був і О.Г. Тараріко.

Заслужують на особливу увагу його роботи, присвячені ландшафтній екології, охороні ґрунтів, агроєкологічному моніторингу. У 1995–2000 рр.

О.Г. Тараріко очолював державну НТП УААН «Сталі агроєкосистеми», завдання якої полягало в розробленні та реалізації на практиці моделей сталого розвитку агроєкологічних систем на засадах відновлення природних ресурсів і оптимальної структури сільськогосподарських ландшафтів.

За підтримки директора Інституту агроєкології і природокористування НААН під науковим керівництвом Олександра Григоровича було засновано і розвинено новий напрям науково-дослідних робіт, пов'язаний з інформаційними космічними технологіями моніторингу стану ресурсів агросфери («Агрокосмос»). За цей період діяльності було створено відповідну лабораторію, розроблено Концепцію науково-технічної програми «Моніторинг агроресурсів, прогнозування їх стану з метою забезпечення конкурентоздатності АПК та продовольчої безпеки України (Агрокосмос)». Нині напрями наукової діяльності Олександра Григоровича Тараріка спрямовано на вдосконалення методології агроєкологічного моніторингу із застосуванням дистанційних аерокосмічних методів спостережень та адаптації агроєкосистем до змін клімату і прогнозування їх продуктивності.

Широкому загалу вчених-аграріїв і виробників добре відомі науково-технічні та практичні розробки, його наукові праці, монографії, підручники, нормативні документи, рекомендації. Важливі пропозиції О.Г. Тараріка знайшли своє відображення в «Земельному кодексі України» та Законі

України «Про охорону земель» у частині їх раціонального використання та охорони, а також у Державній програмі з підвищення родючості ґрунтів (1986), Національній програмі охорони земель (1997), Концепції розвитку землеробства в Україні до 2005 р., Національній програмі екологічного оздоровлення басейну Дніпра.

О.Г. Тараріко як експерт програми ООН у галузі сільського господарства брав участь у реалізації проекту ПРООН в Україні з інтеграції положень природоохоронних конвенцій РіО в аграрну політику України.

Як член експертної ради Олександр Григорович Тараріко брав участь у роботі ВАК України. Він є членом спецради із захисту кандидатських і докторських дисертацій, членом редколегії низки провідних часописів і збірників наукових праць, зокрема «Agricultural Science and Practice», «Вісник аграрної науки», «Агроєкологічний журнал», «Вісті біосферного заповідника «Асканія-Нова» та ін.

Вчений створив відому наукову школу з екологічно безпечного землекористування, нині здійснює підготовку молодих спеціалістів у вищих навчальних закладах, бере активну участь у міжнародному співробітництві з науковими центрами Росії, США, Німеччини, Франції, Польщі, Угорщини. Під його науковим керівництвом підготовлено 2-х докторів та 18 кандидатів наук. О.Г. Тараріко є автором понад 250-ти наукових публікацій, зокрема 4-х монографій та 2-х підручників, має 4 авторські свідоцтва.

За високі здобутки в аграрній науці та громадській діяльності О.Г. Тараріка нагороджено Грамотою Президії Верховної Ради України (1978), Почесною грамотою Державного комітету України з охорони природи (1981), Почесною грамотою Міністерства вищої і середньої освіти СРСР за роботу «Почвозащитное земледелие» (співавтори Ф.Т. Моргун, М.К. Шикун) як кращу серед вузів СРСР (1985), золотою, срібною та бронзовими медалями і дипломами ВДНГ СРСР та УРСР за розробку «Моделі ґрунтозахисної контурно-меліоративної системи землеробства та впровадження її у виробництво» (1985–1990), Почесними відзнаками Національної академії аграрних наук України (2006) і Міністерства аграрної політики та продовольства України (2006), Почесною грамотою Верховної Ради України «За особливі заслуги перед Українським народом» (2012), медаллю «Незалежність України» за активну громадську діяльність (Міжнародна академія рейтингових технологій і соціології «Золота фортуна» (2013).

Щиро вітаємо ювіляра, зичимо міцного здоров'я, щастя, миру, благополуччя та подальших творчих успіхів у науковій і педагогічній діяльності.

**О.І. Фурдичко,
академік НААН
директор**

**Інституту агроєкології
і природокористування**